

BaltCityPrevention-hankkeen nuuska- ja tupakka-aiheinen interventio, maaliskuu – toukokuu 2019

Kysely Seinäjoen yhteiskoulun viidelle 7-luokalle minäpystyvyydestä vastustaa tupakointia tai nuuskan käyttöä. Vastajia 89 oppilasta, mikä oli 93.6 % kyseisten luokkien oppilaista.

Tuloksia tupakointiin liittyen:

- 75 % 7-luokkalaisista vastasi *ehdottomasti pystyvänsä kieltäytymään* tupakoinnista eli vastustamaan sosiaalista painetta, kun hyvä ystävä, perheenjäsen tai idoli tarjoaa tupakkaa.
- 3 % vastaajista kertoi olevansa *mahdollisesti tai ehdottomasti* kykenemätön vastustamaan tupakointia, jos ystävä tai perheenjäsen tarjoaa sitä. Vaikeinta kieltäytyminen on, jos tarjoaja on perheenjäsen.
- Seinäjoen 7-luokkalaiset kokevat pystyvänsä helpommin kieltäytymään tupakoinnista suoraan kuin käyttämään erilaisia tekosyitä tupakoinnista kieltäytymiseen.
- Minäpystyvyys vastustaa tupakointia on yleisesti korkealla tasolla Seinäjoen aineiston 7-luokkalaisilla. Siitä huolimatta he kokevat, etteivät voi vaikuttaa muiden tupakointiin. Vain 3 % oppilaista vastasi *ehdottomasti pystyvänsä* pyytämään toista henkilöä olemaan tupakoimatta alueella, jossa se on kiellettyä tai tekemään ilmoituksen tupakkaa alaikäisille myyvistä kaupasta. Näistä kahdesta vaikeampaa on pyytää toista henkilöä olemaan tupakoimatta.

Tuloksia nuuskasta kieltäytymisestä:

- Myös nuuskan kohdalla 7-luokkalaiset kokevat pystyvänsä helpommin kieltäytymään suoraan kuin käyttämään annettuja tekosyitä nuuskasta kieltäytymiseen.
- Minäpystyvyys vastustaa nuuskaamista ei eronnut merkittävästi minäpystyvyydestä vastustaa tupakointia.
- Minäpystyvyys vastustaa nuuskaa on korkealla tasolla aineiston 7-luokkalaisten keskuudessa. 6 % vastaajista oli kuitenkin epävarmempia kyvyissään vastustaa nuuskaa kuin vastustaa tupakkaa, jos hyvä ystävä tarjoaa tuotetta.
- Oppilaat tietävät nuuskan negatiivisesta vaikutuksesta suorituskykyyn sekä sen, että nuuska värjää hampaat.
- Kyselyn perusteella jää kuitenkin epävarmaksi, onko lähes puolella heistä luulo, että nuuskalla ei ole samoja haittavaikutuksia kuin tupakalla?
- Nuorille tulee vielä korostaa riippuvuuden syntymistä nuuskaan sekä myynnin laittomuutta, koska niistä ei tiedetä tarpeeksi.

Intervention vaikuttavuus:

Oppilaat latasivat puhelimiin **FUME**-pelin ja pelasivat sitä vapaa-ajallaan. Kunkin ryhmän 7-luokan terveystarkastus oli yhden-kahden viikon kuluttua pelin lataamisesta. Terveystarkastuksessa terveydenhoitaja keskusteli oppilaiden kanssa pelin herättämistä ajatuksista ja keräsi oppilailta

palautetta pelin edelleen kehittämiseksi. Kaikki palautteet on toimitettu Turun Yliopistoon pelin edelleen kehittäjille.

Interventio ei saanut aikaan tilastollisesti merkitseviä muutoksia minäpystyvyydessä.

Nuuskatietoisuus lisääntyi hieman (alle 5 %-yksikköä) ja myös minäpystyvyys raportoida laitonta tupakointia oli intervention jälkeen hieman korkeammalla tasolla. Muutokset olivat kuitenkin pieniä.

Tulosten analysoinnin jälkeen FUME-peliä päädyttiin suosittelemaan käytettäväksi alakoululaisille.

Lisätietoa FUME-pelistä: <http://fume.utu.fi/>

